

УДК 330.3

*Ольга Приймук, к.е.н., доц.
(професор каф. «Економіка та підприємництво», Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

*Наталя Устинович
(ст. викладач каф. «Економіка та підприємництво», Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

*Ольга Волинець
(магістр, Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИРОБНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ця стаття аналізує та висвітлює ефективність використання інноваційних технологій. Визначено необхідність інтегрованого підходу до оцінки інноваційних проектів та програм і управління ними. Пораджено коефіцієнт стійкості для характеристики використання інноваційних процесів. Опрацьовано напрями використання трудових ресурсів і підвищення продуктивності праці з точки зору інноваційних факторів, що на них впливають за рахунок використання впроваджених технологій.

У статті досліджено вплив технологічних інновацій на розвиток підприємства, встановлено взаємозв'язок між різними видами інновацій за однією з класифікаційних ознак. Визначено чинники, які впливають на стан сучасного ринку технологій, а також розроблено структуру цього ринку. Також досліджено всебічний аналіз інноваційної діяльності та оцінки ефективності інновацій. Також проаналізовано особливості інноваційних підходів оцінювання суб'єктів різних рівнів господарювання, тому що головною метою оцінки інноваційного проекту інноваційної діяльності є обґрунтування можливостей і напрямів підвищення її конкурентоспроможності в стратегічному аспекті.

Стаття присвячена розгляду інноваційної діяльності підприємства з точки зору функціонування інноваційних систем. Докладно розглядаються різні критерії оцінки інноваційних проектів з метою виявлення недоліків. Це дозволить підвищити ефективність інноваційної політики підприємства.

Ключові слова: інновація, інноваційні технології, підприємство, виробнича діяльність.

© Приймук О., Устинович Н., Волинець О., 2016

*Ольга Приймук, к.э.н., доц.
(профессор кафедры «Экономика и предпринимательство», Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

*Наталья Устинович
(ст. преподаватель кафедры «Экономика и предпринимательство», Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

*Ольга Волынец
(магистр, Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В представленной статье анализируется использование инновационных технологий. Обоснована необходимость использования интегрированного подхода к дооценке инновационных проектов и программ. Предложено использование коэффициента стойкости для характеристики использования инновационных процессов. Рассмотрены направления использования трудовых ресурсов и повышения производительности труда с точки зрения инновационных факторов, влияющих на них.

Исследовано влияние технологических инноваций на развитие предприятия. Установлена взаимосвязь между различными видами инноваций при использовании предложенных классификаций. Определены факторы, влияющие на состояние рынка технологий и проанализирована структура этого рынка. Проведен всесторонний анализ инновационной деятельности и оценки эффективности этой деятельности. Проанализированы особенности инновационных подходов для различных уровней объектов хозяйственной деятельности.

В статье инновационная деятельность предприятия рассмотрена с точки зрения функционирования инновационных систем. Предложены критерии эффективности инновационных проектов, позволяющие выявлять их недостатки и повышать эффективность реализации.

Ключевые слова: инновация, инновационные технологии, предприятие, производственная деятельность.

*Olga Pryimuk, Phd, associate professor
(Professor of the Department «Economics and Entrepreneurship», State Economy and Technology University of Transport)*

Natalia Ustynovych

(senior teacher of the Department «Economy and Entrepreneurship», the State Economic and Technological University of Transport)

Olga Volynets

(master, State Economy and Technology University of Transport)

EFFICIENCY OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN PRODUCTION COMPANIES

This stattya analyzes ta vysvitlyuye efektyvnost vykorystannya innovatsiynyh tehnolohiy. Vyznachenno neobhidnist intehrovanoho pidhodu till the otsinky innovatsiynyh proektiv prohram ta i upravlinnya them. Koefitsiyent stiykosti advised, to describe the use of innovative processes. Processed napryamky vykorystannya trudovyh resources and increasing productivity of tochky zoru innovative faktoriv chto nA them vplyvayut za rahunok vykorystannya tehnolohiy implemented.

In statti doslidzheno impact tehnolohichnyh innovatsiy nA rozvytok pidpryyemstva, vstanovleno vzayemozv'yazok between different vydamy innovatsiy za odniyeyu of klasyfikatsiynyh oznak. Vyznachenno factors which vplyvayut nA stan suchasnoho market tehnolohiy, a takozh rozrobleno structure tsoho market. Also studied a comprehensive analysis of innovation and effectiveness of innovation. Also analyzed feature innovative approaches to evaluation of different levels of management, because the main purpose of assessment of the innovative project is justification innovation opportunities and ways to increase its competitiveness in the strategic aspect.

The article is devoted to the innovation of the enterprise in terms of functioning innovation system. Details considered various criteria for evaluating innovation projects to identify shortcomings. This will increase the effectiveness of innovation policy of the company.

Keywords: innovation, technology innovation, enterprise, industrial activity.

Постановка проблеми. Інноваційні технології – радикально нові чи вдосконалені технології, які істотно поліпшують умови виробництва або самі виступають товаром. Зазвичай мають знижену капіталомісткість, характеризуються більшою екологічністю й меншими енергопотребами. На сучасному етапі економічного розвитку конкурентні позиції підприємств, які інтенсивно впроваджують складні технології, все більше залежать від здатності ухвалювати відповідні технологічні рішення. Інноваційні технології, як правило, вимагають значного обсягу інвестицій як на державному рівні, так і на підприємствах. У той же час українська інноваційна сфера ще не стала привабливою для вітчизняних і іноземних інвесторів.

Інноваційні технології мають велике значення для майбутнього підприємства. Від розміру й ефективності інвестицій залежить, наскільки будуть ефективні інноваційні зміни, оскільки на сучасному етапі інноваційна діяльність є одним з основних факторів, що забезпечують зростання і процвітання підприємства.

Щороку інноваційних технологій стає все більше і тому важливо знати ефективність їх використання. Оскільки одним із головних показників успішності підп-

риємства є конкурентоспроможність, то одним із чинників підвищення результативності є інноваційні технології. Промислові підприємства з метою інноваційного розвитку повинні ефективно використовувати виробничий потенціал. Ефективність зазвичай розглядають з позиції використання економічних ресурсів підприємства. Тому економічний розвиток країни залежить від рівня інноваційної діяльності кожного підприємства. Впровадження інновацій є головним рушійним чинником забезпечення ефективної діяльності як окремих підприємств, так і економіки країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку виробничого потенціалу підприємств досліджували такі вчені, як: А. С. Гальчинський [1], В. М. Гейць [2], О. М. Алімов [3], О. І. Амоші [4], А. І. Акмаєв [5], Ю.О. Гохберг [6], І. Р. Бузько [7], А. І. Кабанов [8], Е. І. Крилов [9], О. В. Вартанова [10] та ін.

Але питанню ефективності використання інноваційних технологій у виробничій діяльності підприємства науковцями приділялося мало уваги.

Мета статті: дослідження ефективності використання інноваційних технологій у виробничій діяльності підприємства та розроблення теоретичного та практичного плану методики оцінки інноваційних процесів.

Виклад основного матеріалудослідження.

Інновації – це кінцевий результат інноваційної діяльності, у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу, який наділено якісними перевагами при використанні та проектуванні, виробництві, збуті, використовується у практичній діяльності та має суспільну перевагу. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV під інноваціями слід розуміти новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваціями вважаються вкладення інвестиційного капіталу в нововведення, які призводять до кількісних або якісних змін у підприємницькій (виробничій) діяльності. Як правило, інноваціям передують науково-технічна діяльність, пов'язана з появою нововведення. Ідея нововведення може виникнути у вигляді інвенції, ініціації або дифузії інновації. Процес інноваційного управління необхідно розглядати з позицій конкретного підприємства, що здійснює господарську діяльність у взаємодії з постачальниками вихідної сировини і матеріалів, конкурентами, торговими і збутовими посередниками, споживачами і т.п. в конкретних економічних, політичних, правових, соціальних, демографічних, екологічних та інших умовах.

Інновації необхідно відрізнити від несуттєвих видозмін у продуктах та технологічних процесах (естетичні зміни). Незначні технічні або зовнішні зміни в продуктах, які залишають незмінними конструктивне виконання та не впливають на параметри якості, вартість виробу, не є інноваціями.

Новизну інновацій оцінюють за технологічними параметрами та з ринкової позиції. За технологічними параметрами розрізняють інновації продуктові і процесні. Процесні інновації пов'язані з новими методами організації виробництва (новими технологіями). Процесні інновації пов'язані зі створенням нових організаційних структур у складі підприємства.

На підприємствах з одиничним і дрібносерійним виробництвом застосовується децентралізована чи змішана система підготовки виробництва. Одні підрозділи займаються конструюванням виробів, інші – технологічною підготовкою. Як правило, на невеликих підприємствах конструкторська і технологічна підготовка зосереджена на технічному відділі, який підпорядковується головному інженеру.

План підготовки виробництва складається на основі об'ємних і трудових нормативів і включає перелік об'єктів підготовки, обсяги робіт, терміни і виконання по стадіях і етапах, кінцеві і найважливіші проміжні результати, тривалість підготовки, кошторис витрат. Зміст і обсяг робіт конструкторської підготовки виробництва залежать від виду розроблюваних виробів, їх новизни і складності.

Принципові відмінності інноваційної діяльності підприємства від поточного виробництва полягають у тому, що оцінка поточного стану підприємства, в тому числі і техніки та технології, будується на виявленні умов успіху на підставі минулого досвіду і сформованих тенденцій. Для такого аналізу характерне застосування ретроспективної кореляції між підсумками господарської діяльності і витратами. Характерними підходами є: комплексний економічний аналіз ефективності господарської діяльності, аналіз техніко-організаційного рівня виробництва, аналіз використання виробничих ресурсів і аналіз взаємозв'язку собівартості, обсягу продукції і прибутку.

Для аналізу інноваційної діяльності підприємства необхідний аналіз - прогноз майбутніх чинників успіху в умовах невизначеності та обґрунтування витрат майбутнього періоду. На відміну від детермінованих економічних процесів поточного виробництва процеси впровадження нової техніки і технології з їх подальшою комерціалізацією мають стохастичний характер. Тому аналіз впливів на прибуток слід будувати на основі методів прогнозування, методів експертних оцінок, множинного регресійного аналізу, а також ситуаційного та імітаційного моделювання. В умовах ринкової економіки аналіз ефективності інноваційної діяльності ускладнюється, набуваючи багатоступінчастий і багатостадійний характер. На першому етапі відбувається моніторинг зовнішнього оточення фірми; другий – це аналіз внутрішнього середовища; третій – аналіз ефективності інноваційних проєктів і четвертий полягає в оцінці ефективності інвестиційної діяльності та шляхів їх підвищення (рис. 1) [16].

Для успішної реалізації нововведення необхідно вибрати адекватне технологічне рішення і відповідний рівень організації та виробничого апарату. Аналіз рівня застосовуваної техніки і технології вимагає дослідження не тільки новизни та пріоритетності, а й таких важливих властивостей, як здатність до адаптації у вже наявних умовах, здатність до переналадження виробничого апарату. Особливо слід виділити таку властивість техніки, технології та організації, як гнучкість.

В умовах розширення ринкового простору, множинної диверсифікації посилюються темпи оновлення, і збільшується різноманітність видів продукції і застосовуваних для їх виробництва техніки і технології. У виробництві одночасно виявляються товари, техніка і технологія на різних стадіях життєвого циклу, що належать до різних моделей і поколінь. У зв'язку з цим різко зростає мінливість технології і необхідність пристосування виробничого апарату до цих змін.

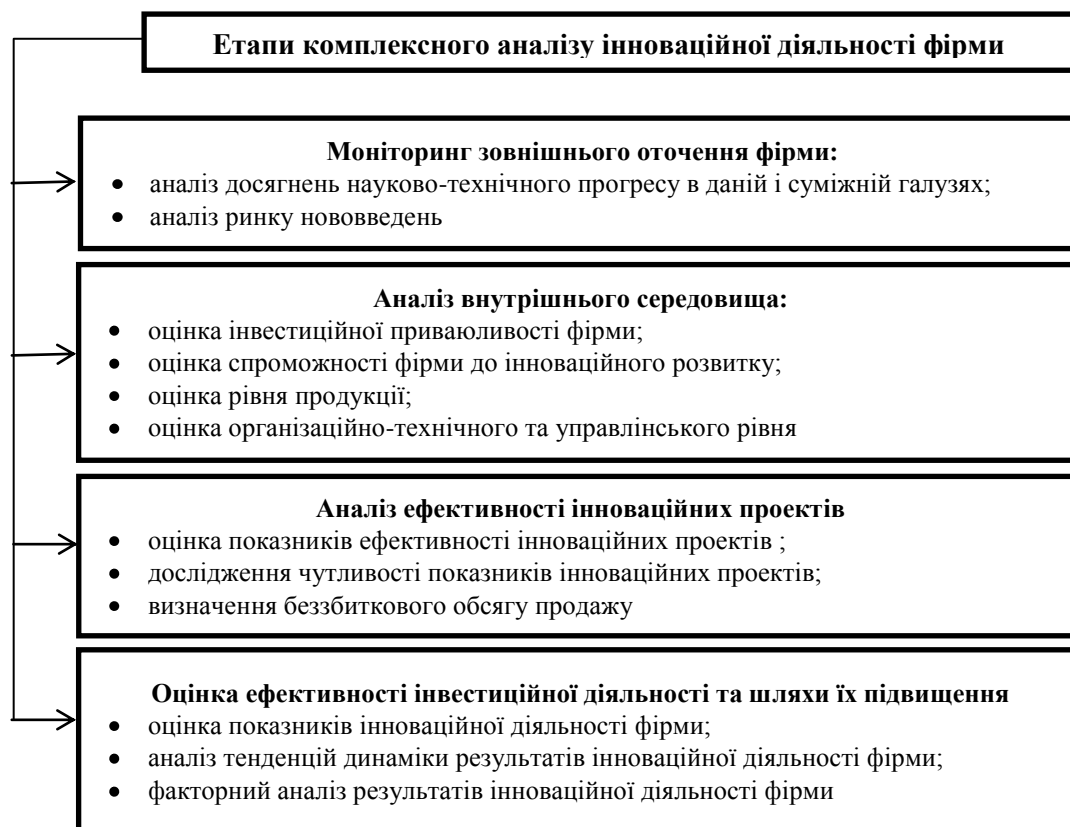

Рис. 1. Етапи оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства
Джерело: [16]

Зростає необхідність спеціальними прийомами збільшити ефект «приживлюваності» нових технологічних рішень до вже існуючих виробничих умов. Система «техніка – технологія – продукт» конструюється за спеціальними методиками на основі так званої вбудованої гетерогенності, тобто умілого поєднання за функціональними ознаками фрагментів знову розроблених технологічних рішень з вже наявними виробничими процесами.

Оскільки на сьогодні конкурентну перевагу мають промислові підприємства, то вони мають перебувати в постійно стабільному стійкому стані .

Тому введено такий показник як інноваційна стійкість підприємства. Інноваційна стійкість це – здатність підприємства управляти внутрішніми нестабільними чинниками, пристосовуватися до зовнішніх нестабільних чинників інноваційної діяльності та створювати умови функціонування та розвитку ефективної інноваційної діяльності підприємства. При оцінюванні інноваційної складової підприємства враховується наявність стратегії його технологічного розвитку і програми інвестування виробництва з різних джерел. Управління інноваційною стійкістю має упорядковувати процес інноваційної діяльності підприємства з метою досягнення ним ефективної діяльності відповідно до цілей і завдань. Пропонується проводити оцінку за допомогою розрахунку індексу інноваційної стійкості, в який входить

чотири групи: зовнішні економічні, внутрішні економічні, екологічні та соціальні. До зовнішніх економічних відносять: географію поставок, питому вагу зовнішніх інвестицій в інноваційні проекти та розвиток, питому вагу державної підтримки інноваційного розвитку та проектів підприємства, питому вагу унікальної сировини, напівфабрикатів, речовин та матеріалів, задіяних у виробництві інноваційної діяльності, залежність від постачальників [22].

Методологічно слід розрізняти показники економічної ефективності підвищення техніко-організаційного рівня та показники самого рівня, тобто стану техніки, технології, організації, управліннята НДДКР. Підвищення техніко-організаційного рівня виробництва в кінцевому підсумку виявляється в рівні використання основних елементів виробничого процесу: праці, засобів праці та предметів праці. Ось чому такі економічні показники, як продуктивність праці, фондовіддача, матеріаломісткість, оборотність коштів, що відображають інтенсивність використання виробничих ресурсів, є показниками економічної ефективності підвищення рівня застосовуваної нової техніки і технології. Вище вказані показники (продуктивності праці, фондовіддачі, матеріаломісткості і оборотності коштів) називаються приватними показниками інтенсифікації. Їх аналіз слід проводити за чинниками техніко-організаційного рівня. Поряд з приватними показниками використовуються і узагальнюючі. Всі узагальнюючі показники, що характеризують підвищення економічної ефективності заходів з технічного та організаційного розвитку, об'єднуються в певні групи:

- приріст продуктивності праці, відносно відхилення чисельності працюючих і фонду оплати праці;
- приріст матеріаловіддачі (зниження матеріаломісткості), відносно відхилення у витратах матеріальних ресурсів;
- приріст фондовіддачі (зниження фондомісткості) основних виробничих фондів, відносно відхилення основних виробничих фондів;
- збільшення швидкості обороту оборотних коштів, відносно відхилення (вивільнення або зв'язування) оборотних коштів;
- приріст обсягу випуску продукції за рахунок інтенсифікації використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;
- приріст прибутку або собівартості продукції;
- приріст показників фінансового стану і платоспроможності підприємства.

Пропонована система показників економічної ефективності нової техніки єдина для всіх галузей матеріального виробництва. Методика аналізу дана в книжкових виданнях [11].

Висновки та пропозиції. В останні десятиліття ХХ ст. в промислово розвинених країнах світу відбулися докорінні зміни у співвідношенні факторів економічного зростання. На перше місце виходять інноваційні, їх частка збільшилася з 20% до 60% у цей час, і існуючі тенденції зберігаються, що ставить вітчизняних товаровиробників перед необхідністю переходу на інноваційний шлях розвитку. Проблема вивчення і використання досвіду високорозвинених країн в галузі організації праці та підготовки кадрів в умовах інноваційного процесу може здатися, на перший погляд, чужою і надуманою в застосуванні до економіки держави, що перебуває в глибокій кризі. Начебто, потрібно спочатку зупинити спад виробництва, відновити господарські зв'язки, стабілізувати кредитно-фінансову сферу, а вже потім думати про інновації. Насправді вихід із кризи можливий при максимальній активізації інноваційної діяльності підприємства. Якщо розробка та

комерційна реалізація нових технічних ідей вимагає високого творчого настрою, ініціативи і самовідданості від кожного працівника і всього колективу в цілому, то переорієнтація всієї роботи підприємства на нові конкурентоспроможні види товарів і послуг, завоювання нових ринків збуту продукції в сучасних умовах неможливі без серйозного аналізу інноваційного проекту.

Для пошуку варіантів інноваційного розвитку підприємств, реалізація яких призводить до формування нових ринків, потрібно: продаж нових товарів існуючим групам споживачів, розробка та реалізація нових товарів, реалізація нових товарів новим групам споживачів, на нових ринках, диверсифікація виробництва і збуту, доцільно використовувати нетрадиційні методи, засновані на аналізі напрямів і темпів розвитку НТП і викликаних ними змін у діях факторів зовнішнього середовища підприємницької (господарської) діяльності та внутрішнього середовища конкурентного господарюючого суб'єкта. Уданій роботі представлена розробка інноваційної пропозиції. Дана комплексна характеристика нововведення, описаний процес вибору інновації фірмою. На основі цієї роботи можна спробувати реалізувати цю інновацію і впровадити її у виробництво.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Гальчинський, А.С.* Україна: наука та інноваційний розвиток / А.С. Гальчинський, В. Геєць, В. Семиноженко // К. : Наукова думка, 1997. – 66 с.
2. *Геєць В. М., Семиноженко В. П.* Інноваційні перспективи України. – Харків: Константа, 2006. – 272 с. / Б. Малицький, В. Онопрієнко, В. Денисюк // Вісник Національної академії наук України. – 2006. – № 10. – С. 58-62.
3. *Алимов О. М.* Структурно-динамічна оцінка потенціалу інноваційних та організаційно-економічних змін / О. М. Алимов, Я. І. Юрик // Економіка промисловості. – 2010. – № 1. – С. 3-14. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2010_1_3.
4. *Амоша О. І.* Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О. І. Амоша // Економіст. – 2008. – № 6. – С. 28-34.
5. *Акмаєв А. І.* Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації / А.І. Акмаєв, Н.В. Коваленко // Культура народів Причорномор'я. – 2007. – № 99. – С. 7-10. – укр.
6. *Гохберг Ю. О.* Управління нововведеннями на підприємствах: розвиток сумісних підприємств, інвестиційно-інноваційних процесів та Вільні економічні зони: навч. посібн. – Донецьк, 2001. – 237 с.
7. *Бузько І. Р., Вартанова О.В., Голубенко Г.О.* Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства. Монографія. – Луганськ: вид-во СНУ ім.В.Даля, 2002. - 176 с.
8. *Кабанов А., Нейсбург В., Драчук Ю.* Про систематизацію методичних підходів до оцінки економічної ефективності інновацій у промисловому виробництві / А.Кабанов, В.Нейсбург, Ю.Драчук // Економіка України. – 2005. – № 9. – С. 70-74.
9. *Крилов Е. І.* Аналіз ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства / Е.І. Крилов, В. М. Власова, І. В. Журавкова. – М.:Фінанси і статистика, 2003. – 608 с.
10. *Вартанова О. В.* Бенчмаркінг інноваційного потенціалу промислового підприємства // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія 190 «Економічні науки». – 2014. – № 8. – С. 89-92.
11. *Погрібняк М.В.* Напрямки підвищення ефективності використання трудових ресурсів за рахунок впровадження інноваційних технологій», 2010 р., Харків.
12. *Гончаренко О.М.* Вплив інноваційних технологій на стійкість функціонування підприємства / О. М. Гончаренко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 1. – С. 167-174. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2012_1_26.
13. *Костевко В.І.* Методологічні питання оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства / Костевко В.І. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2011. – № 698. – С. 66 – 73.

14. *Товт Т.Й.* Методичні підходи до визначення показників ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні / Товт Т.Й. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.11. – С. 240 – 249.
15. *Ломовцева Е.А.* Інструментарій вимірювання економічної ефективності інноваційного потенціалу / А. А. Ломовцева, С. В. Кочетков // НАУКОВІ ВІДОМОСТІ. Серія Історія. Політологія. Економіка. Інформатика. – 2010. – № 19 (90). – Випуск 16/1. – С. 56-64.
16. *Алексєєв П.В.* Інноваційний управління підприємством // Проблеми теорії і практики управління 1994, № 3.
17. *Гаузнер Н., Іванов М.* Інноваційна стадія розвитку підприємств // Еко, 2003, № 2.
18. *Гурков І.* Конкурентоспроможність і інноваційність російських підприємств // Питання економіки, 2005, № 2.
19. *Маусов М.* Інноваційна стратегії підприємства // Проблеми теорії і практики управління 1994, № 5.
20. *Миколай А.* Інноваційний розвиток підприємств // Проблеми теорії і практики управління 2001, № 5.
21. *Снівак В.І.* Інноваційна діяльність промислових підприємств // Інновації 2001 № 5-6.
22. *Мусієнко С.Ю.* Інноваційна стійкість промислових підприємств / С. Ю. Мусієнко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 363-370. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Траєiv_2014_1\(1\)__62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Траєiv_2014_1(1)__62).

REFERENCES

1. *Hal'chyns'kyi, AS.* Ukraine: science and innovation development / AS Hal'chyns'kyi, V. Geyets V. Seminozhenko // – K: Scientific Thought, 1997. – 66 p. ;
2. *V. Geyets, V.P Seminozhenko.* Innovative prospects of Ukraine. – Kharkiv: Constant, 2006. – 272 p. / B. Malitsky V. Onopriyenko V. Denisyuk // Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine. – 2006. – № 10. – P. 58-62.
3. *Alymov A.* Structural and dynamic assessment of potential innovative organizational and economic changes / OM Alymov, Y. Yura // Industrial economics. – 2010. – № 1. – P. 3-14. – Access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2010_1_3.
4. *Amosha A.I.* Innovative development path Ukraine: problems and solutions / AI Amosha // Economist. – 2008. – № 6. – P. 28-34.
5. *Akmayev A.I.* Improving the assessment of competitiveness in a globalized / AI Akmayev, NV Kovalenko // Culture of Black Sea. – 2007. – № 99. – P. 7-10. – Ukrainian.
6. *Gohberg J.O.* Managing innovation in pidpriemstvah: development of joint enterprises, investment and innovation processes and free economic zones: teach. posibn. – Donetsk, 2001. – S. 237.
7. *Bug I.R., Vartanova O.V. Golubenko G.O.* Strategic investment management and innovation enterprise. Monograph. – Lugansk: publishing house im.V.Dalya Dreams, 2002.- 176 p.
8. *Kabanov A., Neyyenburh V., Drachuk J.* On systematization of methodological approaches to assessing the economic efficiency of innovations in industrial production / A.Kabanov, V.Neyyenburh, Yu.Drachuk // Economics of Ukraine. – 2005. – № 9. – P. 70-74.
9. *Krylov E.I.* Analysis of the investment and innovation enterprise / EI Krylov, V. Vlasov, IV Zhuravkov. – M. : Finance and Statistics, 2003. – 608 p.
10. *Vartanova A.V.* Benchmarking innovative potential of industrial enterprises // Scientific Bulletin of Kherson State University. Series 190 «Economics.» – 2014. – № 8. – P. 89-92.
11. *Pogrebnyak M.V.* Directions of increase of efficiency of use of labour resources through the introduction of innovative technologies, 2010, Kharkov.
12. *Goncharenko E. M.* Impact of innovative technologies on the sustainability of functioning of the enterprise / A. M. Goncharenko // Bulletin of socio-economic research. – 2012. – Vol. 1. – S. 167-174. – Mode of access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2012_1_26.
13. *Kostenko, V. I.* Methodological issues of estimation of efficiency of innovative activity of the enterprise / Kostenko V. I. // Bulletin of National University «Lviv Polytechnic». Problems of Economics and management. – 2011. – No. 698. – P. 66 – 73.
14. *Toth T. Th.* Methodological approaches to the definition of indicators of efficiency of innovative activity of industrial enterprises in Ukraine / T. Toth Th. // Scientific Herald of NLTU Ukraine. – 2010. – Vol. 20.11. – P. 240 – 249.

15. *Lomovtseva E. A.* Tools of measuring the economic efficiency of innovative potential / Lomovtseva A. A., Kochetkov S. V. // Scientific Bulletin. Series Story. Political science. Economy. Informatics. – 2010. – № 19 (90). – Issue 16/1. – S. 56-64.
16. *Alekseev P. V.* Innovative management of the enterprise // Problems of theory and practice of management 1994, No. 3.
17. *Gauzner N., Ivanov M.* Innovative stage of development of the enterprises // ЕКО 2003, No. 2.
18. *Gurkov I.* Competitiveness and innovativeness of Russian enterprises // Issues of economy, 2005, No. 2.
19. *Mouse N.* Innovation strategy of the enterprise // Problems of theory and practice of management 1994, No. 5.
20. *Nikolaev A.* Innovative development of the enterprises // Problems of theory and practice of management 2001, No. 5.
21. *Singer V. I.* Innovation activity of industrial enterprises // Innovations 2001 No. 5-6
22. *Musienko S. Y.* Innovative sustainability of industrial enterprises / H. Y. Musienko // Theoretical and practical aspects of Economics and intellectual property. – 2014. – Vol. 1(1). – P. 363-370. – Mode of access: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaiv_2014_1\(1\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaiv_2014_1(1)_62).